

Streszczenie pracy doktorskiej

Autor pracy doktorskiej: Grzegorz Wołk

Tytuł rozprawy: Konfederacja Polski Niepodległej. Studium funkcjonowania opozycyjnej partii politycznej w realiach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

Promotor: prof. dr hab. Tomasz Gąsowski

Data: 26 VIII 2020 r.

Rozprawa doktorska jest poświęcona Konfederacji Polski Niepodległej. KPN została utworzona 1 września 1979 r. i deklarowała się jako pierwsza niezależna od władzy komunistycznej partia polityczna działająca za żelazną kurtyną. Była ostatnią organizacją opozycji demokratycznej powstałą przed rewolucją „Solidarności” i jako jedyna funkcjonowała nieprzerwanie aż do odzyskania przez Polskę niepodległości, stając się następnie jedną z wielu parlamentarnych partii politycznych w III Rzeczypospolitej.

Rozprawa powstała w oparciu o literaturę przedmiotu oraz szeroką kwerendę archiwalną i prasową. W mniejszym stopniu oparto się na źródłach wywołanych. W pracy opisano korzenie ideowe KPN oraz polityczne biografie jej twórców i środowisk ją tworzących. Pokazano także funkcjonowanie oraz program polityczny partii, zestawiając je nie tylko z polityką prowadzoną przez PZPR ale także z celami pozostałych grup opozycyjnych. KPN była organizacją opozycyjną o konserwatywnym obliczu ideowym. Przykładała duże znaczenie do polskiej tradycji historycznej, zwłaszcza tradycji insurekcyjnych. Wielokrotnie odwoływała się do tradycji sanacyjnych oraz osoby Józefa Piłsudskiego.

Konfederacja była partią wodzowską, na której czele stał przez cały badany okres Leszek Moczulski. Był on cenionym dziennikarzem i autorem popularnych książek dotyczących najnowszej historii Polski. W drugiej połowie lat 70-tych podjął jawną działalność opozycyjną, stając się jednym z rzeczników Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela. Wskutek różnic programowych i wewnętrznych konfliktów utworzył we wrześniu 1979 r. KPN.

W pracy odtworzono, w kolejności chronologicznej, funkcjonowanie Konfederacji od momentu jej utworzenia aż do końca 1990 r. a także jej wpływ na bieżące wydarzenia polityczne. Rozważania te osadzono w tzw. szerokiej perspektywie, szukając odpowiedzi na pytanie: w jaki sposób niezależna partia polityczna, działająca według demokratycznych zasad, mogła funkcjonować w niedemokratycznym systemie politycznym, jakim była PRL.

Dzięki prowadzonym badaniom udało się odtworzyć wiele nieznanych faktów nie tylko z dziejów KPN, ale także dotyczących funkcjonowania opozycji politycznej w PRL oraz polityki represji prowadzonej wobec niej przez aparat bezpieczeństwa, w tym naciski płynące z Moskwy. Praca wypełnia poważną lukę badawczą i daje asumpt do bardziej pogłębionych badań (w tym badań porównawczych z innymi krajami bloku komunistycznego).

Wołk

Summary of the dissertation

Author: Grzegorz Wołk

Title of the dissertation: Confederation of Independent Poland. Study of the functioning of the an opposition political party in the the Polish People's Republic

Promoter: prof. Tomasz Gąsowski

The dissertation concerns the Confederation of Independent Poland (KPN). An organization established on September 1, 1979 and declaring itself to be the first independent of the communist political party behind the Iron Curtain. KPN was the last democratic opposition organization established before the "Solidarity" revolution and was the only one to function uninterruptedly until Poland regained independence. After that it became one of the many political parties in the country.

The study was based on well-known literature and extensive archival and press research. It is less based on the oral history. The work describes the ideological roots of KPN and the biographies of its creators and their previous political activism. It also shows the functioning and political program of the party, juxtaposing it not only with the policies of the Polish United Workers Party (PZPR), but also with the goals of the other opposition groups. The KPN was an opposition organization with a conservative ideological orientation. It attached great importance to Polish historical tradition, especially their insurrectionist tradition. Many times it appealed to the traditions of the sanacja and the person of Józef Piłsudski. The Confederacy was also a party with a strong leader, Leszek Moczulski. He was a respected journalist and author of popular books on the recent history of Poland. In the second half of the 1970s, he started open opposition activities, becoming one of the spokesmen of the Human and Citizen's Rights Defense Movement (ROPCiO). As a result of program differences and internal conflicts, he established KPN in September 1979.

The study reproduces, in chronological order, the functioning of the Confederation from its creation until the end of 1990 and its impact on current political events. These reflections were settled in the bigger picture, looking for an answer: how an independent political party, acting according to democratic principles, could function in the undemocratic political system that was the Polish People's Republic?

The research has allowed to the restoration of many previously unknown facts not only from the KPN's history, but also from the history of the political opposition in the Polish People's Republic and the policy of repression conducted against it by the security apparatus, including the pressure coming from Moscow. The work fills a serious gap in the current research and gives an opportunity for more detailed studies (including comparative analyses) with other countries of the communist bloc.

wołk